

TAZ 8/9/2023

Uitbreiding van kernenergie in Groot-Brittannië: de stralende Sizewell C-kant van Engeland

(vertaald uit het Duits met behulp van Google, vastgesteld en gecontroleerd door Herman Damveld)

Burgers protesteren tegen de kerncentrale Sizewell C. De regering wil de bouw ondanks veiligheidsrisico's doorzetten.

Een artikel van Daniël Zylbersztajn-Lewandowski

Suffolk, 9/8/2023

Het is 9 uur 's ochtends aan de Oost-Engelse kust in Sizewell, een piepklein vissersdorpje. Bewoners zijn net terug van hun ochtendwandeling over de duinen naar de kleine parkeerplaats. Een lichte wind waait uit het noorden, af en toe knippert de zon door de grijze wolken. De kreet van de meeuwen vermengt zich met het geluid van de Noordzee. Hier staat Noel Cattermole in waterdichte tuinbroek en rubberlaarzen en trekt zijn kleine blauwe visboot "IH89" aan land met behulp van een kennis en een gemotoriseerde touwtakel. "Ik vang kreeften, zilveralen, baarzen, tong en andere dingen en verkoop ze lokaal", roept de kustvisser trots uit.

Eigenlijk was zijn plan om hier nog een paar jaar te blijven vissen en de kennis van 50 jaar door te geven aan zijn zoon. Maar zijn toekomst als visser wordt bedreigd, en zoals het er sinds vorig jaar naar uit ziet, is het officieel bezegeld: "Ik ben Sizewells allerlaatste visser", zegt hij, kijkend naar het half dozijn kleine bruine hutten. Dan kijkt hij naar het enorme grijze, 60 meter hoge omheinde betonblok dat op nog geen 500 meter van dit punt boven een klif aan de Noordzee uittorent, en daarvoor nog een enorm gebouw met een witte koepel. "Als ze het terrein afsluiten en goed gaan bouwen, is het allemaal voorbij", meent Cattermole.

Sizewell A en Sizewell B zijn de namen van de twee kolossen die al op het strand staan: de twee reactoren van de kerncentrale Sizewell. De bouw van de eerste begon in 1961, gevolgd door de tweede in 1988. Met de bouwvakkers kwamen prostitutie en drugs naar de naburige stad Leiston, zegt Cattermole. Sizewell A werd in 2006 gesloten en het kernafval werd naar [een tijdelijke opslagfaciliteit in Sellafield in het noordwesten van Engeland gebracht](#) - er is immers nog steeds geen eindopslagplaats in Groot-Brittannië, geen enkele gemeente wil het. Sizewell B, een drukwaterreactor, zal naar verwachting tot 2035 elektriciteit blijven opwekken, misschien langer. En nu komt daar Sizewell C bij.

Sizewell ligt direct aan de kust van het Oost-Engelse Suffolk, dat al eeuwen afbrokkelt. De Britse regering ziet kernenergie als een fundamenteel onderdeel van haar toekomstige energiestrategie. Tegen 2050 moet 25 procent van de elektriciteit worden opgewekt door

kernenergie en moet de capaciteit worden verhoogd van de huidige 5,5 gigawatt naar 24 gigawatt. Daarvoor heeft het land een nieuwe generatie kerncentrales nodig.

De goedkeuring voor Sizewell C werd in 2022 verleend door de toenmalige minister van Energie Kwesi Kwanteng, slechts twee weken na het ontslag van Boris Johnson als premier. Twee nieuwe reactoren zijn gepland voor Sizewell C, een bijna exacte kopie van de [Hinkley Point C-reactor die momenteel in aanbouw is bij Bristol in](#) het westen van Engeland. Het Hinkley Point C-kerncentraleproject staat ter discussie omdat de kosten sinds de bouw in 2015 begon zijn gestegen van omgerekend 21 miljard euro naar bijna 38 miljard euro. Vergelijkbare reactoren van hetzelfde type in China, Finland en Frankrijk hadden ook te kampen met kostenstijgingen. Naast Hinkley Point C en Sizewell C is de Britse regering van plan om kleinere reactoren van andere series te produceren die als het ware via een lopende band kunnen worden geproduceerd.

Sizewell C wordt, net als Hinkley Point C, gebouwd door het energiebedrijf EDF, waarin de Franse staat een meerderheidsbelang heeft. De Britse overheid zorgt voor 50% van de tot nu toe gemaakte kosten – meer dan de bedoeling was, want ze nam het Chinese aandeel van 20% over van de Chinezen: veiligheidszorgen, hoorden we. De rest van de kosten moet worden gedragen door particuliere investeerders. Tot nu toe zijn potentiële investeerders, zoals pensioenfondsen, echter weggebleven omdat het risico om te investeren in kernenergie voor velen vandaag te groot is. Ondanks de bouwvergunning is er veel onzeker – zozeer zelfs dat tegenstanders van het megaproject pleiten voor een onderzoek via de rechter. Het verzoek van de burgers werd in juli door een rechtbank afgewezen, maar er werd beroep aangetekend. Een van de belangrijkste twistpunten draait om het water dat nodig is voor de bouw en exploitatie van de kerncentrale, een ander om de gevoeligheid van de locatie voor overstromingen en kusterosie en het daaruit voortvloeiende risico van radioactieve besmetting - zelfs als de levensduur van de centrale voorbij is. Sizewell ligt aan de kust van Suffolk in het oosten van Engeland, die al eeuwen afbrokkelt. Niet per se een plek die vertrouwen wekt om een kerncentrale neer te zetten.

Slechts een paar kilometer van Sizewell lag een van de belangrijkste havens van Engeland tot in de middeleeuwen: Dunwich, met meer dan 3.000 inwoners. Maar de zee viel de stad keer op keer aan: door een reeks stormvloed en in de 13de en 14de eeuw verdwenen grote delen van Dunwich in zee. Kusterosie is hier al eeuwenlang een constant probleem, legt een assistent van het Dunwich Museum uit, terwijl ze de voormalige stad, nu een dorp, op een tekening laat zien. Dunwich heeft momenteel slechts 200 inwoners.

Sizewell A is gebouwd op massief gesteente, maar al voor Sizewell B moesten nieuwe funderingen diep in de moerassige en waterige grond worden gecementeerd. Voor Sizewell C wordt een ander stuk moerasgebied opgeofferd, eigenlijk een beschermd gebied. Nick Scarr, een wetenschapper uit Suffolk, gaf in een rapport een vernietigend oordeel over de adviezen in opdracht van EDF: "Ik begrijp niet waarom het op deze manier is ingediend, noch dat het ooit is goedgekeurd", schrijft hij.

Scarr bekritiseert het feit dat men zich baseert op gegevens uit de jaren 1960. Het bouwproject is gebaseerd op een golf brekende zandbank, die het afgelopen decennium al met 2 meter is gezonken. Hij wijst op de risico's van klimaatverandering: "Extreme zeespiegelstijging, die historisch gezien misschien eens in de honderd jaar voorkwam, zal in 2050 vaker en minstens één keer per jaar mogelijk zijn." Bovenal denkt Scarr dat het mogelijk is dat de zee zich een weg kan banen in het moerasgebied achter de reactor en het hoge water vervolgens de reactoren, die zich dan op een eiland zouden bevinden, vanaf de huidige landzijde kan bereiken.

Tijdens een wandeling in het gebied blijkt het gebied ten noorden van de reactoren die al zijn gebouwd afgezet en bewaakt door beveiligers. Waar later een spoorverbinding moet worden aangelegd, zijn al grote stukken bos gekapt. Sizewell wordt ook begrensd door het Minsmere

Bird Sanctuary. De Britse vogelbeschermingsvereniging RSPB is een van de felle critici van het project. Elders wordt een nieuw natuurgebied van 67 hectare gebouwd, is de reactie van de bouwer van kerncentrales. Dit wordt "mitigatie", vermindering van schade, genoemd. Milieuactivisten stellen dat mitigatie *het favoriete woord is* van de Sizewell-eigenaren. In Theberton, 6 kilometer van Sizewell, staan in bijna elke voortuin langs de doorgaande weg protestborden tegen Sizewell C. In de eerste jaren van de bouw, totdat een omweg klaar is, zullen naar verwachting dagelijks 375 bouwmachines en vrachtwagens door het kleine dorp ratelen. Susan Morrice (66) vertelt dat ze een extra belastingheffing voor kernenergie zal weigeren - ook als een gevangenisstraf het gevolg is.

Wil graag in alle rust blijven vissen: Noel Cattermole, kustvisser Foto: Daniel Zylbersztajn-Lewandowski

Aan de andere kant, in Leiston, een armere stad die het dichtst bij Sizewell ligt, zijn alle spontane respondenten voorstander van het megaproject. "Ik ben opgegroeid met kerncentrales," zegt de 64-jarige supermarktedewerkster Sylvie Papworth, die met haar hond op pad is. "Het is geen probleem en het creëert banen." Anderen spreken over kernenergie als een betrouwbare bron van groene energie.

Jarenlang strijden tegen kernenergie: Ex-Labour-parlementslicid Joan Girling Foto: Daniel Zylbersztajn-Lewandowski

Iemand die daar anders over denkt is de 82-jarige activiste Joan Girling, die in een 500 jaar oud huis aan de noordrand van Leiston woont. Ze werd actief tegen kernenergie in 1959 toen de vijver van haar grootmoeder vol beton werd gestort om een wegomlegging te maken voor de toen geplande Sizewell A-reactor. Bij de gedachte hieraan springen de tranen in haar ogen.

Later deed Girling jarenlang vrijwilligerswerk om voor allerlei zaken in Leiston te zorgen. Ze hielp jongeren, steunde de school, werd actief in de clubsport en voerde campagne voor de Britse natuurbeschermingsorganisatie Wildlife Trust. "De bouw van Sizewell B bracht veel problemen met zich mee voor Leiston. Onze jongeren hadden onderdak en steun nodig", herinnert ze zich, en legt uit dat dit de reden was waarom ze zich uiteindelijk voor de Labourpartij kandidaat stelde voor de stad.

"Ik kende veel mensen vanwege mijn vrijwilligerswerk, dus ondanks het feit dat dit een politiek conservatief gebied was, was het geen probleem om verkozen te worden." Al snel vormde Labour een meerderheid in de gemeenteraad en werd Girling ook in de districtsraad gekozen. Maar Labour is eigenlijk ook voor kernenergie. In 1993 begon het overleg over Sizewell C, en toen werd het een knelpunt voor Girling: "Ik moest steeds aan mensen uitleggen waarom het bouwen van een nieuwe reactor niet goed was voor ons gebied," zegt ze, waarbij ze denkt aan een Labour-leider die dreigde haar het recht te ontnemen om de partij te vertegenwoordigen.

Labour is pro-nucleair

De Conservatieve regering van John Major vond Sizewell C te duur, maar dat veranderde met de verkiezingsoverwinning van Labour onder Tony Blair in 1997. Girling verloor de volgende verkiezingen, en hoewel sommige lokale vertegenwoordigers van Labour tegen Sizewell C zijn, is de Britse Labour-leiding nog steeds voorstander van de uitbreiding van kernenergie. Daarom stapte Girling een paar weken geleden definitief op uit de partij.

Het lijkt erop dat het verhaal van Girling een vervolg krijgt in Suffolk. Nu zijn het de Groenen die streven naar macht, en het zijn conservatieve lokale politici die ontslag namen vanwege hun verzet tegen de nieuwe kerncentrale en dus tegen de regeringslijn, wat een tussentijdse verkiezing in gang zette. Hierdoor werd Tom Daly de eerste Groene die verkozen werd in de gemeenteraad. In 2023 werd hij verkozen in de districtsraad, en ook 15 andere groene parlementsleden werden verkozen. Samen met liberaal-democraten en een onafhankelijke vormen ze daar nu de meerderheid.

Tom Daly, 64, is een dynamisch figuur met kroeshaar en een T-shirt. Hij weet wat er van hem verwacht wordt: vechten tegen Sizewell C. Tegelijkertijd moet hij als vertegenwoordiger van de lokale overheid met het project werken, want uiteindelijk is het de Britse regering die beslist. "Het is duidelijk dat ik het niet eens ben met het project", zegt hij.

Als gemeentevertegenwoordiger, zegt hij pragmatisch, is hij al bezig om in ieder geval de potentiële gevolgen van Sizewell C te minimaliseren. "Mijn motto is in ieder geval: voorkomen is beter", benadrukt hij. "In het najaar willen we als gemeente in een raadsvergadering gezamenlijk besluiten dat we tegen de bouw van Sizewell C zijn."

Naast het overstromingsrisico maakt Daly zich ook zorgen over de drinkwatervoorziening van het gebied tijdens de bouwfase en na de ingebruikname van de kerncentrale. Suffolk is een van de droogste regio's in Engeland. In de plannen wordt echter met geen woord gerept over een ontziltingsinstallatie voor zeewater die waarschijnlijk nodig is om de drinkwatervoorziening voor de bevolking te waarborgen. Daarnaast zijn er nog vragen over vissen in de geplande waterkoelsystemen, zegt Daly.

Naast Sizewell C heeft Daly ook te maken met het wanbeheer van offshore wind, de nieuwe grote groei-industrie in de Britse hernieuwbare energiesector. Het bedrijf Scottish Power is begonnen met het leggen van kabels zonder strategische planning, zegt Daly. Als groene lokale politicus heeft hij echter beperkte mogelijkheden, zijn er grenzen aan wat hij kan doen. Daly hoopt op groene solidariteit uit andere landen, als reactie tegen Conservatieven en Labour in eigen land, die voor kernenergie zijn. "De regering verspilt enorme sommen geld aan inefficiënte energieoplossingen", zegt Daly. Studies zouden aantonen dat een voortdurende uitbreiding van hernieuwbare energie tegen 2050 zelfs de groei doelstellingen van de overheid voor kernenergie kan overtreffen.

Groene strijder tegen kerncentrales: lokale politicus Tom Daly Foto: Daniel Zylbersztajn-Lewandowski

Toevallig woont een andere oude ster van de antinucleaire strijd op een landgoed in Suffolk. Voormalig Greenpeace-activist Pete Wilkinson, nu 76 jaar oud, voer ooit met rubberboten voor schepen die nucleair afval in zee wilden dumpen. Hij reisde naar Antarctica en vocht tegen de bonthandel. Hij overtuigde zelfs de Britse vakbondsfederatie TUC om te weigeren mee te werken aan nucleaire transporten. Wilkinson praat over toen en nu en gelooft dat sommige dingen vandaag verkeerd worden gedaan. "We gingen naar de plek waar de overtredingen plaatsvonden en probeerden ze te voorkomen", zegt hij. Maar wat klimaatactivisten vandaag doen, zoals zones in het stadscentrum bezetten in naam van het klimaat de confrontatie aangaan met het grote publiek in plaats van de verantwoordelijken – dat is niet hetzelfde.

Vandaag pleit Wilkinson ervoor om als actiegroep rechtstreeks met de verschillende politieke organen samen te werken. Daarnaast zou men op een goede manier moeten praten met de mensen in steden als Leiston. "In plaatsen waar mensen wonen die werkzaam zijn in kernenergie, kent iedereen oud-collega's of familieleden daarvan die leukemie hadden of stierven aan kanker." Daadwerkelijk waren er veel onverklaarbare gevallen van leukemie in Leiston in de jaren 1980.

Nucleaire critici zijn het erover eens dat er veel argumenten tegen Sizewell C zijn die nog nader moeten worden onderzocht. Paul Dorfman, een kernenergiedeskundige van de Universiteit van Sussex, gelooft dat niet alleen de huidige regering, maar ook een mogelijke toekomstige Labourregering, het moeilijk zal hebben om de kosten van kerncentrales te rechtvaardigen. "Tegenwoordig komt 95% van alle nieuwe elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen." Bovendien is er met het oog op de klimaatcrisis simpelweg geen tijd om te wachten op een kerncentrale, die volgens gegevens van de overheid een bouwtijd heeft van 17 jaar.

De visserij van Noel Cattermole zou dus nog een toekomst kunnen hebben.